

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 61/03-33

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 25. júna 2003 v senáte zloženom z predsedu Štefana Ogurčáka a zo sudcov Lajosa Mészárosa a Daniela Švábyho prerokoval prijatú sťažnosť Ing. L. S., bytom K., zastúpeného advokátom JUDr. V. S., K., vo veci porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1091/99 a takto

r o z h o d o l :

Základné právo Ing. L. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Košice II v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1091/99 **p o r u š e n é n e b o l o.**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením z 26. marca 2003 sp. zn. I. ÚS 61/03 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní

pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na konanie sťažnosť Ing. L. S., bytom K. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Košice II (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1091/99.

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ podal 6. septembra 1999 na Okresnom súde Košice II žalobný návrh proti žalovanému MÓDA-RAJ, s. r. o., so sídlom Obrody 21, Košice, o úhradu 40 000 Sk s prísl. a na vydanie predbežného opatrenia. Konanie bolo vedené pod sp. zn. 20 C 1091/99 a do dňa podania tejto sťažnosti ústavnému súdu toto konanie nebolo právoplatne skončené.

Podľa názoru sťažovateľa postupom Okresného súdu Košice II dochádzalo v danej veci k zbytočným prietahom v konaní napriek tomu, že ohľadom predmetnej veci vyčerpal aj právne prostriedky nápravy tým, že na prietahy v konaní podal aj sťažnosť podľa § 17 ods. 1 zákona Slovenskej národnej rady č. 80/1992 Zb. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky, štátnej správe súdov, vybavovaní sťažností a o voľbách prísediacich (zákon o štátnej správe súdov) v znení neskorších predpisov.

Sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd vo veci takto rozhodol:

„Okresný súd Košice II v konaní vo veci samej vedenej pod sp. zn. 20 C 1091/99, porušil právo Ing. L. S., aby sa jeho vec prerokovala bez zbytočných prietahov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy SR.“

V rámci prípravy pojednávania sa na základe žiadosti ústavného súdu k opodstatnenosti prijatej sťažnosti (ďalej len „sťažnosť“) písomne vyjadrili obaja účastníci konania: Okresný súd Košice II, zastúpený jeho predsedom JUDr. V. K., listom z 11. apríla 2003 Spr. 399/03 a sťažovateľ, zastúpený svojím právnym zástupcom, stanoviskom zo 7. mája 2003.

Predseda okresného súdu podrobne popísal priebeh súdneho konania vo veci vedenej pod sp. zn. 20 C 1091/99 od podania žalobného návrhu sťažovateľom až po právoplatné

skončenie predmetnej veci a uviedol, že vzhľadom na chronológiu vykonávaných úkonov „mám za to, že časové intervaly, ktoré medzi nimi uplynuli, sú adekvátne množstvu nevybavených vecí v súdnom oddelení vo veci konajúceho sudcu, ktorých je 798. Takáto enormná zaťaženosť sudcov tunajšieho súdu, teda aj vo veci konajúceho JUDr. M. P., neumožňuje vykonávať vo veci úkony a vytyčovať termíny pojednávania v lehotách pre účastníkov priaznivejších.

Navyše vec je právoplatne skončená, v dôsledku čoho je stav právnej neistoty u sťažovateľa odstránený“.

K vyjadreniu predsedu okresného súdu zaslal 7. mája 2003 svoje stanovisko sťažovateľ, ktorý prostredníctvom svojho právneho zástupcu k tomuto vyjadreniu uviedol:

„Predseda dotknutého okresného súdu o. i. uvádza, že časové intervaly, ktoré uplynuli medzi jednotlivými úkonmi sú adekvátne množstvu nevybavených vecí v súdnom oddelení vo veci konajúceho sudcu. Pán predseda zároveň poukazuje na enormnú zaťaženosť sudcov, teda aj vo veci konajúceho JUDr. M. P., ktorá neumožňuje vykonávať úkony a vytyčovať termíny pojednávania v lehote pre účastníkov priaznivejších.

Uvedené tvrdenia sú právne neopodstatnené, pretože podľa judikatúry ÚS SR k článku 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

- účelom práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa vydania rozhodnutia. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza až právoplatným rozhodnutím súdu. Preto na splnenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR nestačí, aby súdy vec prerokovali prípadne vykonali rôzne úkony (bez ohľadu na ich počet),
- aj keď neexistuje časová hranica, ktorá by ohraničovala proces a v ktorej by súd mal povinnosť právoplatne vec rozhodnúť, nie je možné si to vysvetľovať tak, že súd si sám určí, kedy a aký úkon vykoná, pričom by nemusel rešpektovať čl. 48 ods. 2 Ústavy SR, t. j. konať bez neodôvodnených prieťahov,
- priznanie ústavného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov zakladá povinnosť súdu aj sudcu na organizovanie práce tak, aby sa toto ústavné právo objektívne realizovalo,

- *v súlade s medzinárodným štandardom uplatňovania Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd platí, že nadmerné množstvo vecí, v ktorých štát musí zabezpečiť súdne konanie, nezbavuje štát zodpovednosti za prietahy v súdnom konaní.*

K veci ďalej uvádzam, že k zbytočným prietahom v konaní sp. zn. 20 C 1091/99 došlo evidentne v období od 25. 10. 1999 (vydanie predbežného opatrenia) do 15. 05. 2000 (prvé pojednávanie vo veci samej), v ktorom medzi jednotlivými úkonmi dotknutého súdu uplynula viac ako 6 mesačná lehota.

K ďalším prietahom v konaní došlo v období od 11. 09. 2000 (vyhlásenie rozsudku) do 07. 06. 2002 (vydanie dopĺňacieho rozsudku). Podľa uznesenia Krajského súdu v Košiciach z 27. 11. 2002, sp. zn. 12 Co 558/02-80, o zaplatenom súdnom poplatku za podané odvolanie rozhodne prvostupňový súd, avšak tento súd o súdnom poplatku dosiaľ nerozhodol.“

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. V dôsledku toho senát predmetnú sťažnosť prerokoval na svojom zasadnutí bez prítomnosti účastníkov, ich zástupcov a verejnosti len na základe písomne podaných stanovísk účastníkov a obsahu dotknutého súdneho spisu.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúceho súdneho spisu ústavný súd zistil nasledovný priebeh a stav konania vo veci vedenej na Okresnom súde Košice II pod sp. zn. 20 C 1091/99:

Sťažovateľ podal na okresnom súde proti žalovanému MÓDA-RAJ, s. r. o., so sídlom Obrody 21, Košice, žalobu o zaplatenie 40 000 Sk s prísl. a na nariadenie predbežného opatrenia 6. septembra 1999 a 11. októbra 1999 doručil okresnému súdu

upresnenie tejto žaloby. Vo veci bolo 25. októbra 1999 uznesením nariadené predbežné opatrenie, ktoré nadobudlo právoplatnosť 20. decembra 1999.

Následne konajúci sudca vytýčil vo veci pojednávania na dni 15. mája 2000, 5. júna 2000, 26. júna 2000 a 11. septembra 2000. Prvé tri z týchto pojednávani boli odročené z dôvodu nevykázaného doručenia predvolania žalovanému a jeho neúčasti na vytýčených pojednávaniach; na poslednom z týchto pojednávani, na ktoré zabezpečilo doručenie žalovanému Obvodné oddelenie Policajného zboru v Trnave (ďalej len „OO PZ v Trnave“), bol vyhlásený rozsudok, ktorým bol žalovaný zaviazaný zaplatiť sťažovateľovi 40 000 Sk aj s úrokmi.

Opatrením predsedu okresného súdu bola predĺžená lehota na vyhotovenie rozsudku do 1. decembra 2000.

Rozsudok bol sťažovateľovi doručený 8. decembra 2000 a 15. decembra 2000 proti nemu podal odvolanie. Dňa 29. decembra 2000 dal konajúci sudca pokyn pre doručenie rovnopisu odvolania žalovanému a vyzval ho, aby sa k nemu v lehote 15 dní vyjadril. Zároveň vyzval sťažovateľa na zaplatenie súdneho poplatku za podané odvolanie.

Sťažovateľ podal 10. januára 2001 „doplnenie žalobného návrhu a promptné nariadenie ďalšieho predbežného opatrenia“, o ktorom bolo rozhodnuté uznesením z 9. februára 2001.

Proti uvedenému uzneseniu podal 9. marca 2001 sťažovateľ odvolanie, preto ho konajúci sudca 21. marca 2001 vyzval na predloženie rovnopisu tohto odvolania, ktoré 26. apríla 2001 zaslal na vyjadrenie žalovanému.

V dôsledku sťažovateľom podaných odvolaní bol spis 18. júna 2001 predložený na rozhodnutie Krajskému súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“), ktorý uznesenie okresného súdu z 9. februára 2001 potvrdil a vec v časti napadnutého rozsudku okresného súdu vrátil 30. októbra 2001 na doplnenie ako predčasne predloženú.

Dňa 22. novembra 2001 dal konajúci sudca pokyn na doručenie rozhodnutí krajského súdu účastníkom konania, keďže toto doručovanie bolo u žalovaného bez pozitívneho výsledku, bolo opakované 6. decembra 2001.

Dňa 7. júna 2002 vydal sudca vo veci doplňujúci rozsudok, ktorým bol žalovaný zaviazaný zaplatiť žalobcovi 97 172 Sk bezúročne.

Žalovaný toto rozhodnutie neprevzal, preto mu bolo opätovne doručované 15. júla 2002 a následne konateľovi žalovaného 18. septembra 2002. Dňa 3. októbra 2002 bolo o súčinnosť pri doručovaní požiadané príslušné OO PZ v Trnave a doplňujúci rozsudok bol 22. októbra 2002 doručený konateľovi žalovaného.

Po doručení doplňujúceho rozsudku sťažovateľovi tento zobral svoje odvolanie 3. júla 2002 späť.

Dňa 21. novembra 2002 bola vec predložená krajskému súdu, ktorý ju spolu s rozhodnutím, ktorým zastavil odvolacie konanie, vrátil okresnému súdu 4. decembra 2002.

Dňa 23. decembra 2002 dal konajúci sudca pokyn pre doručenie uznesenia krajského súdu účastníkom konania; žalovanému cestou OO PZ v Trnave.

Uznesenie o zastavení odvolacieho konania nadobudlo právoplatnosť 10. februára 2003, a teda vec bola týmto dňom skončená.

III.

Predmetom sťažnosti je tvrdenie sťažovateľa, že okresný súd v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 1091/99 porušil jeho základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručené v čl. 48 ods. 2 ústavy.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov (...).

Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na štátnom orgáne sa právna neistota osoby

neodstráni. Až právoplatným rozhodnutím súdu sa vytvára právna istota. Pre splnenie ústavného práva zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy nestačí, aby štátny orgán vec prerokoval. Ústavné právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov sa zásadne naplní až právoplatným rozhodnutím štátneho orgánu, na ktorom sa osoba domáha odstránenia právnej neistoty ohľadom svojich práv (II. ÚS 26/95).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené právo na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitost' veci, správanie účastníka a postup súdu (II. ÚS 79/97, I. ÚS 3/00). Podľa týchto kritérií posudzoval ústavný súd aj predmetnú vec.

Z judikatúry ústavného súdu ďalej vyplýva, že nie každý zistený priet'ah v súdnom konaní má nevyhnutne za následok porušenie práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 46/01, II. ÚS 21/01, II. ÚS 57/01). V týchto veciach ústavný súd totiž prihliada aj na vyššie uvedený účel tohto základného práva (I. ÚS 27/02).

1. Pokiaľ ide o kritérium „zložitost' veci“, ústavný súd je toho názoru, že konanie o zaplatenie finančného obnosu vzhľadom na jeho skutkovú a právnu povahu nemožno hodnotiť ako zložitú vec.

2. Pokiaľ ide o druhé kritérium, teda „správanie s'ťažovateľa“, v preskúmvanej veci ústavný súd nezistil takú závažnú skutočnosť, ktorá by mohla byť osobitne zohľadnená na jeho ťarchu pri posudzovaní otázky, či a z akých dôvodov došlo v tomto konaní k zbytočným priet'ahom, aj keď ústavný súd zistil, že dobu konania pred okresným súdom čiastočne ovplyvnili procesné úkony s'ťažovateľa (postupné dopĺňanie a upresňovanie svojho žalobného návrhu). Ústavný súd pri hodnotení tohto postupu s'ťažovateľa vychádzal zo svojej konštantnej judikatúry, podľa ktorej využitie možností daných s'ťažovateľovi Občianskym súdnym poriadkom na uplatňovanie a presadzovanie jeho práva v občianskom súdnom konaní spôsobuje síce predĺženie priebehu konania, ale nemožno ho kvalifikovať

ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (I. ÚS 31/01), a dĺžku súdneho konania, ktorá je dôsledkom úkonov jeho účastníkov alebo ich nečinnosti, nemožno považovať za dôvod na vyslovenie zbytočných prietahov v súdnom konaní (II. ÚS 41/00).

3. Pokiaľ ide o tretie kritérium, teda „postup súdu“, ústavný súd sa ním zaoberal v posudzovanej veci nielen z hľadiska sťažovateľom namietaného (označeného) obdobia, ale aj z hľadiska celkového priebehu predmetného konania.

Ústavný súd predovšetkým konštatuje, že predmetná vec napadla na okresný súd 6. septembra 1999 a v priebehu jedného roka bolo vo veci samej rozhodnuté, pričom okresný súd už 25. októbra 1999 nariadením predbežného opatrenia zabezpečil uplatňovaný nárok sťažovateľa.

Sťažovateľ označil ako obdobie poznačené zbytočnými prietahmi úsek od 25. októbra 1999 (od vydania predbežného opatrenia) do 15. mája 2000 (do prvého pojednávania vo veci).

Z vyššie uvedeného chronologického prehľadu procesných úkonov vyplýva, že okresný súd v označenom období doručoval uznesenie o nariadení predbežného opatrenia účastníkom konania a po nadobudnutí právoplatnosti tohto rozhodnutia vytýčil vo veci pojednávanie a hoci tak urobil s niekoľkomesačným intervalom, tento jeho postup nemožno kvalifikovať ako „zbytočné prietahy“ v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Napokon ústavný súd už vyslovil, že ojedinelá nečinnosť súdu hoci aj v trvaní niekoľkých mesiacov sama osebe ešte nemusí zakladať porušenie základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (I. ÚS 35/01).

Pri posudzovaní postupu okresného súdu v období od 11. septembra 2000 (od vyhlásenia rozsudku) do 7. júna 2002 (do vydania doplňujúceho rozsudku), ktoré označil sťažovateľ tiež obdobím, ktoré sa malo vyznačovať zbytočnými prietahmi, sa uskutočnilo vo veci zo strany konajúceho sudcu množstvo úkonov smerujúcich k odstráneniu právnej neistoty účastníkov konania (písomné vyhotovenie rozsudku, doručovanie písomností, rozhodnutie o ďalšom návrhu sťažovateľa na nariadenie predbežného opatrenia atď. pozri bod II. nálezu), preto sa nemožno stotožniť s hodnotením sťažovateľa ohľadom tohto obdobia, že by bolo postihnuté výraznými zbytočnými prietahmi v zmysle čl. 48 ods. 2 ústavy. Okrem uvedeného bolo treba prihliadnuť aj na to,

že od 18. júna 2001 do 30. októbra 2001 vec bola predmetom konania a rozhodovania na krajskom súde, pričom toto obdobie nemožno pripočítať na vrub okresného súdu a postup krajského súdu sťažovateľ nenamietal.

Vzhľadom na uvedené skutočnosti, tak ako to vyplýva zo zistených skutočností, ústavný súd konštatuje, že hoci v danej veci nebol postup okresného súdu pri rozhodovaní o žalobe sťažovateľa bez prietáhov, z hľadiska komplexného posúdenia veci konanie okresného súdu vedené pod sp. zn. 20 C 1091/99 sa nevyznačovalo takými významnými prietahmi, na základe čoho by sa mohol namietaný postup okresného súdu považovať za porušenie práva sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov v zmysle ustanovenia čl. 48 ods. 2 ústavy.

Uvedené konštatovanie ústavného súdu nemohlo ovplyvniť ani to, že okresný súd podľa sťažovateľa nerozhodol o súdnom poplatku za odvolanie, pretože právoplatným rozhodnutím vo veci samej bol naplnený účel základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, t. j. odstránenie stavu právnej neistoty účastníkov konania.

Zo všetkých uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. júna 2003